

Доц. Дольнікова Л.
В.

- ▣ *Дидактичні підходи до методики підготовки і проведення лекції, як основної організаційної форми навчання у ВНЗ.*

План лекції

- ▣ 1. Лекція як організаційна форма навчання. Функції лекції та сучасні вимоги до змістового і організаційного наповнення лекції.
- ▣ 2. Порівняльна характеристика класичної і посткласичної моделі лекції.
- ▣ 3. Види лекцій і їх дидактичні цілі.
- ▣ 4. Структура лекції основні етапи її підготовки.
- ▣ 5. Методика проведення лекції і її візуальний супровід.

Лекція в тісній інтеграції з іншими організаційними формами навчання забезпечує основну мету навчання – якісні системні знання, уміння і навички.

*Лекція – це логічно-завершений,
науково- обґрунтований,
послідовний і систематизований
виклад певного наукового питання,
теми чи розділу навчальної
дисципліни, має чітку дидактичну
мету, структурну побудову і
містить візуальний супровід.*

Функції лекції

- ▣ Інформаційна
- ▣ Орієнтовна
- ▣ Пояснювальна
- ▣ Переконавальна
- ▣ Систематизуюча
- ▣ Стимулююча
- ▣ Виховна і розвивальна

Дидактичні вимоги до лекції у ВНЗ

- ▣ науковість і сучасність змісту лекції;
- ▣ інформаційність і аргументованість;
- ▣ чітка структура і логічний взаємозв'язок усіх змістових елементів лекції;
- ▣ емоційність і моральність лектора;
- ▣ чіткість і правильність мовлення;
- ▣ візуальний дидактичний супровід з використанням сучасних засобів навчання.

МОДЕЛІ ЛЕКЦІЙ

▣ Класична

*Суб'єкт-об'єктні
відносини*

Посткласична

*Суб'єкт-суб'єктні
відносини*

ПРОТИРІЧЧЯ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ

Порівняльна характеристика класичної і посткласичної моделі

Структурні і змістові елементи лекції	Класична модель	Посткласична модель
Роль викладача в навчальному процесі	<i>Повноправний авторитарний суб'єкт, що визначає всі аспекти навчання</i>	Суб'єкт, який ініціює навчання, спонукає до перетворення студентів в активних суб'єктів навчання
Роль слухача (студента) в навчальному процесі	<i>Сприйняття і засвоєння інформації, що подається</i>	Активне генерування знань, творче, активізує сприйняття перетворення інформації

Тип знань, які передаються	<i>Детерміністські знання, представляють собою опис явищ, законів, закономірностей</i>	Стохастичні знання як сукупність певних тенденцій та імовірнісних описів явищ, законів, закономірностей
Тип інформаційної комунікації	<i>Потік інформації, генерований і керований викладачем, інформаційний авторитарний вплив</i>	Багатоканальна система генерування інформації, інформаційна взаємодія між суб'єктами навчання.
Розуміння сутності об'єкта пізнання	<i>Сутність єдина, хоча і різноманітна у своїх проявах, монізм у розумінні сутності</i>	Сутність плюралістична, неоднозначна, різноманітна, осмислюється за принципом

Спосіб управління навчанням	<i>Тоталітарне і авторитарне управління</i>	Демократичне управління , що передбачає узгодження рішень, делегування повноважень
Творчість	<i>Тільки у викладача, студент сприймає готову інформацію</i>	Творчість викладача спонукає студента до системного творчого засвоєння і розуміння інформації
Зв'язок із практикою	<i>Існує постійна проблема доповнення навчальної інформації практикою</i>	Практичні уміння і навички формуються постійно
Системність навчання	<i>Виклад і, відповідно, сприйняття системи частинами</i>	Цілісне представлення системи через логічний зв'язок її елементів

Проблемність	<i>У кращому випадку, опис проблеми</i>	Навчання на прикладі проблеми. Аналіз і синтез, синергетичний підхід
Контроль навчальних досягнень тих, хто навчається	<i>Спеціальні форми і процедури контролю</i>	Органічне включення контролю у навчальний процес, пізнавальна функція контролю
Результат навчання	<i>Знання</i>	Сформовані компетенції

Порівняльна характеристика ролей учасників навчального процесу

Класична модель		Посткласична модель	
ВИКЛАДАЧ	<i>Студент</i>	ВИКЛАДАЧ	<i>Студент</i>
Основне, а здебільшого єдине джерело інформації	<i>Інформаційний реципієнт</i>	Втрата монополії на інформацію	<i>Джерело інформації</i>
Контролер зовнішньої діяльності на відповідність встановленим нормам	<i>Виконавець встановлених норм</i>	Контролер процесу оволодіння знаннями	<i>Виконавець внутрішніх пізнавальних дій</i>

Керівник, що регулює свій вплив на аудиторію і її поведінку	<i>Складовий елемент сукупного об'єкту управління</i>	Керівник, що регулює інформаційну взаємодію у сукупному суб'єкті управління	<i>Активний суб'єкт – елемент сукупного активного управління</i>
Оратор	<i>Слухач, зрідка ретранслятор отриманої раніше інформації</i>	Комунікатор, що вибудовує інформаційну взаємодію	<i>Активний учасник інформаційної взаємодії</i>
Начальник	<i>Підлеглий</i>	Старший товариш, наставник	<i>Колега</i>

Особистісні якості учасників навчального процесу у різних моделях

Класична модель		Посткласична модель	
ВИКЛАДАЧ	Студент	ВИКЛАДАЧ	Студент
<i>Воля, авторитарність , організованість, чіткість, суворість</i>	<i>Ретельна апологетика викладача, гарна пам'ять, готовність до приниження заради оцінки, потяг до підказки, нетворчий тип мислення</i>	<i>Лояльність, відкритість, демократичність, товариськість</i>	<i>Самостійність, самоповага, негативне ставлення до шпаргалки, творче мислення</i>

Ознаки класифікації лекцій

- ▣ *За дидактичними завданнями*
- ▣ *За способом викладу навчальної інформації*

Види лекцій за дидактичними завданнями

- ▣ *Вступні*
- ▣ *Тематичні*
- ▣ *Настановні*
- ▣ *Оглядові*
- ▣ *Заключні*

Види лекцій за способом викладу навчальної інформації

- ▣ *Проблемні лекції*
- ▣ *Лекції-візуалізації*
- ▣ *Бінарні (інтегровані) лекції*
- ▣ *Лекції-диспути*
- ▣ *Лекції із заздалегідь запланованими помилками*
- ▣ *Лекції-прес-конференції*
- ▣ *Інтерактивні лекції*

Дидактичні вимоги до лекції

- ▣ Сучасність і науковість навчальної інформації
- ▣ Аргументованість інформації
- ▣ Активізація пізнавальної діяльності студентів
- ▣ Чітка структура
- ▣ Якісний ілюстративно-візуальний супровід

Структура лекції

- ▣ *ВСТУП (5-10 хвилин)*
- ▣ *Основна частина (80-70 хвилин)*
- ▣ *Заключна частина (5-10 хвилин)*

Етапи підготовки лекції

- ▣ Продумати логічний план лекції;
- ▣ Відібрати змістову інформацію відповідно завдань дисципліни, її принципів науковості, системності, місця в СЛС фахівця, призначення знань;
- ▣ Підготувати аргументовані факти, таблиці, графіки, діаграми як візуальний супровід;
- ▣ Виокремити змістові компоненти лекції, які студенти використовувати під час ПР, СЗ, ЛР.
- ▣ Продумати узагальнення і висновки з постановкою проблем на наступну лекцію;
- ▣ Чітко володіти професійною лексикою, вільно викладати матеріал

Методика читання лекції

- ▣ *Урахування рівня аудиторії і готовність нею сприймати навчальну інформацію*
- ▣ *Активізація пізнавальної діяльності студентів шляхом:*
 - *постановки евристичних чи проблемних запитань;*
 - *виклад матеріалу з авторським виокремленням головного і другорядного, постійна активізація аудиторії засобами акцентування, повторення, порційні узагальнення;*
 - *логічний виклад з елементами доречного гумору;*
 - *урахування чисельності аудиторії;*
 - *харизма викладача, що проявляється у зовнішньому вигляді, дикції, повазі до аудиторії.*

- ▣ Дякую за увагу!
- ▣ Щасливого Нового року і
веселого Різдва!